

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט לערעורים פלייים

ע"פ 534/14

לפני: כבוד השופט ע' פוגלמן
כבוד השופט י' עמית
כבוד השופט נ' סולברג

המערער: פתחי אגבריה

נגד

המשיבה: מדינת ישראל

ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי חיפה בתיק פ
028834-03-12 שניתן ביום 11.12.2013 על ידי כבוד השופט
משה גלעד

תאריך הישיבה: י"ט בתמוז התשע"ה (06.07.2015)

בשם המערער: עו"ד מנחם רובינשטיין
בשם המשיבה: עו"ד עידית פרגיון

פסק-דין

השופט י' עמית:

1. חבורה של ארבעה בחורים צעירים עשתה את דרכה ברגל ביום 7.2.2012 בסביבות השעה 10:30 בבוקר. החבורה כללה את מותקאל אגבריה (להלן: המנוח) ושני אחיו, אימן ואמין, ובן דודם מותקאל (להלן: החבורה)

המערער, שנהג ברכב, סטה עם רכבו לכיוון בני החבורה, ובתגובה אימן בעט ברכב. הדבר העלה את חמתו של המערער, שנסע לביתו וחזר עם אביו (להלן: סאדק) לכיוון מקום הליכתה של החבורה, והפעם, כשסאדק נוהג ברכב. סאדק עצר את הרכב ליד בני החבורה, והוא ובנו-המערער ירדו מהרכב. אין חולק כי סאדק החזיק בידו מקל אותו הניף לכיוונו של אחד מבני החבורה תוך כדי צעקות. לסופה של תקרית נדקר המנוח דקירה אחת בחזהו, וכתוצאה מכך נגרם מותו. המנוח היה כבן 16 במותו. בשל כך, הגישה המאשימה נגד המערער כתב אישום המייחס לו עבירת הריגה לפי סעיף 298 ועבירה של החזקת סכין שלא כדין לפי סעיפים 298 ו-286 לחוק העונשין, התשל"ז-1977.

2. העובדות דלעיל כמעט אינן שנויות במחלוקת (למעט הכחשת המערער כי לאירוע הדקירה קדמה תקרית בינו לבין בני החבורה). אף אין מחלוקת כי סאדק, שהחזיק במקל, לא דקר את המנוח. חזית המחלוקת העיקרית הצריכה לענייננו היא כיצד נדקר המנוח. בעוד המאשימה טוענת כי המערער דקר את המנוח, קו ההגנה של המערער היה כי אימן החזיק בסכין, ותוך כדי תגרה עם בני החבורה, הוא בעט באימן, שכתוצאה מכך נפל עם המנוח על המדרכה, ואז נעצה בטעות סכינו של אימן במנוח וגרמה למותו. הנה כי כן, גרסתו של המערער היא, שהמנוח "נפל על חרבו" של אחיו אימן.

להשלמת התמונה, וכרקע לאירוע המתואר לעיל, נספר לקורא כי סאדק ואביו של המנוח הם בני דודים, ובתקופה הרלבנטית שררה מתיחות בין בני המשפחות על רקע סכסוך משפחתי שאין צורך להיזרש אליו. מייד לאחר האירוע הגיעו בני משפחת המנוח לביתם של המערער ואביו, ניפצו ושברו את מכוניתם, וירו מנשק חם לעבר הבית. המערער ואביו נמלטו אל מחוץ לאום אלפאחם, ומשם הועברו על ידי מאן דהוא לשטחים, עד שהסגירו עצמם למשטרה.

3. הכרעת הדין משתרעת על פני למעלה ממאה עמודים, ובמסגרתה סקר בית משפט קמא את מכלול הראיות ודחה את גרסתו של המערער.

לסופו של יום הרשיע בית המשפט את המערער בעבירות המיוחסות לו בכתב האישום, והשית על המערער את העונשים הבאים: מאסר בפועל של 13 שנים; 3 שנים מאסר על תנאי למשך 3 שנים בגין כל עבירת אלימות מסוג פשע; 12 חודשי מאסר על תנאי למשך 3 שנים בגין כל עבירת אלימות מסוג עוון או אחזקת סכין או איומים; ופיצויים בסך 100,000 ₪ להורי המנוח.

4. על הכרעת הדין וגזר הדין נסב הערעור שלפנינו. איני רואה להיזרש לפרטי הערעור, ואומר בקצרה כי חלק הארי של הערעור מוקדש למהימנותם של

העדים, תוך הצבעה על סתירות כאלה ואחרות בעדותם ובהודעותיהם. לטענות נוספות שהעלה המערער, אתיחס בהמשך.

אקדים ואומר כי לא מצאנו ממש בערעור. המסקנה אליה הגיע בית משפט קמא מעוגנת בהגיון ובשכל הישר, ובמארג ראיות "צפוף" תוך קביעות עובדה ומהימנות שאין דרכה של ערכאת ערעור להתערב בהן. דומה כי הגנתו של המערער הייתה מלכתחילה כמעט בגדר הגנת סרק, נוכח הראיות הרבות שהובאו על ידי המאשימה. הכרעת הדין מבוססת על שורה ארוכה של עדי ראיה, ואף עדים שמסרו גרסה "בזמן אמת" תוך כדי שהם מתקשרים למשטרה. אסקור להלן, בתמצית שבתמצית, את לוז הראיות עליהן השתית בית משפט קמא את הכרעת הדין, ראיות שיש בהן כדי להוכיח את אשמתו של המערער מעבר לספק סביר.

5. בית משפט קמא קיבל את עדותם של בני החבורה – אימן, אמין ומותקאל. השלושה תיארו באריכות ובפירוט את כל שהתרחש, מתחילת האירוע הראשון של המפגש בינם לבין המערער ועד סופו של האירוע בזירה השנייה. אל מול עדותם והודעותיהם הקולחות והרוויות בפרטים, עומדת גרסתו הלקונית של המערער. לא למותר לציין, כי אמין ומותקאל העידו כי חזו במו עיניהם במערער כשהוא דוקר את המנוח, בעוד שאימן נמנע מלהעיד על מה שלא ראה במו עיניו וציין כי ראה את אחיו דקור ואת המערער מחזיק בסכין מגואלת בדם.

אציין כי מעדותם של השלושה עולה כי סאדק רגז על בנו-המערער משהבחין כי דקר את המנוח, ואף הכה אותו לפני שחזרו ועלו על רכבם ונמלטו מהמקום. לעדותם זו אנו מוצאים תימוכין בעדותו של סאדק עצמו, כפי שיוזכר להלן, ועדים נוספים, כמו באסל, שסיפר כי סאדק נזף בבנו וצעק עליו משהו בנוסח "אמרתי לך רק להפחיד אותו לא להרוג אותו".

עוד אציין, כי ניכר היה כי שלושת בני החבורה הקפידו שלא להפריז בעדותם, ואף ציינו לזכותו של סאדק, כי אמנם פנה אליהם בתוקפנות כשהוא אוחז במקל אך אמר להם שבכוונתו רק "לדבר איתם במילים".

6. לעדותם של השלושה הצטרפה שורה של שבעה עדי ראייה, שלמרבה הצער המאשימה נאלצה להכריז עליהם כעדים עוינים, לאור חששם להעיד. הודעותיהם של עדים אלה והשחזור שערכו הוגשו לבית המשפט ונתקבלו מכוח סעיף 10א לפקודת הראיות (נוסח חדש), התשל"ג-1973. בית משפט קמא עמד באריכות על "התפתלותו" של כל אחד מהעדים על דוכן העדים, ועל התשובות הפתאטיות שניתנו על ידי העדים בניסיון להסביר את הסתירה בין גרסתם בבית המשפט, לבין הגרסה שמסרו בחקירתם במשטרה, סמוך לאחר האירוע. אעמוד בקצרה על תוכן הודעותיהם של העדים בחקירתם במשטרה.

(-) השכן עאדל סיפר כי ראה את המערער מסתלק כשהוא אווזו בידו סכין עם ידית כחולה, בעוד סאדק צועק עליו ומעביר מקל שהיה ברשותו מיד ליד.

(-) השכן באסל, אחיו של עאדל, סיפר כי יצא למרפסת והבחין במרחק של 1.5-2 מטר בסאדק כשהוא מחזיק במקל, ובמערער כשהוא עומד "בהלם" ו"קפוא" על הכביש ומחזיק ביד ימין סכין מגואלת בדם.

(-) הקטין אחמד סיפר כי לאחר ששמע צעקות הבחין בסאדק מחזיק במקל, תופס באמין ומטיח בו "כלבים", תוך תנועת איום במקל. הוא הבחין כי המערער שולף משרוול חולצתו סכין לשחיטת בשר עם ידית בצבע חום או שחור, ודוקר את המנוח בבטנו.

(-) מוחמד, אחיו הבגיר של אחמד, שהעיד על עצמו כי הוא מקורב לשני הצדדים, ניסה להפריד בין הנצים. מוחמד סיפר כי הבחין בסאדק מחזיק באלה מעץ. הוא ירד לכביש וחצץ בין סאדק והמערער לבין בני החבורה, אך המערער עקף אותו ודקר את המנוח מול עיניו. לא למותר לציין כי מוחמד, כמו העדים האחרים, אף שיחזר את הארוע והדגים כיצד המערער דקר את המנוח. למותר לציין כי כמו העדים האחרים, גם מוחמד חזר בו מדבריו בעדותו בבית המשפט והוכרז כעד עויין.

(-) שלוש נערות תלמידות תיכון בשם מאי, מיסא ושאדא, היו עדות לאירוע (מיסא ושאדא הן אחיות ומאי היא בת דודתן).

מאי, שביקשה להתקשר למד"א, התקשרה בטעות למשטרה ודווחה בזמן אמת כי ראתה אדם דוקר אדם אחר ובורח, כאשר ברקע נשמעו קולות של שתי נשים נסערות (הן מיסא ושאדא – י.ע), שאחת מהן הזכירה את שמו של המערער. בהודעתה במשטרה, שנגבתה למחרת האירוע, סיפרה מאי כי ראתה את הנדקר וילד נוסף (המערער – י.ע) צועקים ודוחפים אחד את השני, כאשר אביו של הילד (סאדק – י"ע) מנסה להפריד ביניהם, אך הילד דחף את אביו ודקר את המנוח. היא אפילו שמעה אותו אומר "רצחתי אותו אבא". שאדא ומיסא שהכירו את המעורבים, סיפרו לה כי מדובר בבני דודים, ואמרו לה כי לדוקר קוראים פתחי. מאי חזרה גם בשחזור על עיקרי הדברים.

מיסא סיפרה בהודעתה במשטרה, כי לשמע הצעקות הן הסתכלו דרך החלון, וראו מספר צעירים שתוקפים אחד את השני. היא שמעה כי אביו של המערער צועק עליו ואומר לו לבוא לעלות לרכב. היא ראתה כי השניים הולכים לכיוון הרכב ושמעה מישהו אומר "הרגתי אותו הרגתי אותו". היא עצמה לא ראתה את אקט הדקירה.

שאדא סיפרה בהודעתה במשטרה, כי לאחר ששמעו צעקות, היא, מיסא ומאי הביטו מהחלון. שאדה ראתה כי אביו של המערער החזיק מקל מעץ והמערער החזיק סכין, אך לא ראתה אותו דוקר את המנוח עם הסכין. לדבריה, כשהמערער ואביו עלו לרכב, המערער היה בהלם. על כך חזרה שאדא בשחזור, בציינה כי המערער החזיק סכין בידו והאב החזיק מקל עבה.

גם שלוש הנערות, חזרו בהן בבית המשפט באופן פתטי מהודעותיהן במשטרה.

7. סאדק, אביו של המערער, עשה כל שביכולתו כדי להגן על בנו בכורו, אך גרסתו מסבכת את המערער. סאדק סיפר כי הוא ובנו נסעו לקנות מספר מצרכים, וכאשר החנה את הרכב הבחין בבני החבורה. כיוון שבנו סיפר לו כי בני החבורה נוהגים להציק לו ולקלל אותו, ניגש לחבורה וצעק עליהם "זו הפעם האחרונה שאני מדבר איתכם במילים", ויתכן גם שכינה אותם "כלבים".

אלא שבחקירתו סיפר סאדק כי המערער אמר לו שמספר דקות קודם לכן בני החבורה הציקו לו, מה שלא מתיישב עם גרסתו המיתממת של המערער, כי לתקרית הדקירה לא קדם אירוע אחר. זאת ועוד. סאדק ציין בחקירתו במשטרה כי בנו-המערער אמר לו שדקר מתוך הגנה עצמית. גרסה זו, סותרת לחלוטין את גרסת המערער כביכול המנוח נפל בטעות על הסכין שאחז אימן.

אציין כי סאדק מאשר כי בסוף התקרית דחף את המערער וצעק עליו שיעלה לרכב, ואפילו היכה אותו וסטר לו. כאמור, כמעט כל העדים סיפרו כי סאדק הכה את המערער בכעסו כי רב על כך שדקר את המנוח. סאדק תירץ את כעסו על בנו בטענה שסבר כי בנו היה זה שפתח בעימות מול בני החבורה, אך כאשר הבין כי בנו הותקף, הוא כעס על כך שלא התגונן ולא החזיר לתוקפיו. גרסה זו לא מתיישבת עם העובדה שהיה זה סאדק שניגש אל בני החבורה מיוזמתו והחל בתקרית.

ולבסוף, לא למותר לציין, כי אפילו סאדק לא הצליח להשיב על השאלה מדוע כל העדים הפלילו דווקא את בנו ולא אותו, אם אכן מדובר בעלילה כנגד בני משפחתו.

8. בית משפט קמא עמד על גרסתו המתפתחת של המערער ועל שקרים בגרסאותיו השונות, ואיני רואה להידרש לפרטי הסתירות. החשוב לענייננו, שבגרסתו הראשונה במשטרה לא הזכיר המערער את אימן כמי שדקר אותו, כטענתו, ולא העלה את הגרסה כי דחף את אימן, שנפל עם המנוח, שנפל מצידו על הסכין בה אחז אימן. כל שטען המערער היה, כי מי מבני החבורה רצה לדקור אותו

והוא בעט בתגובה בכיוון בטנו של התוקף. המערער אף טען כי מלבד אימן היה בחור נוסף שהחזיק סכין.

המערער הכחיש כי לאירוע הדקירה קדמה תקרית במהלכה סטה ברכבו לעבר בני החבורה ואימן בעט ברכב. הכחשה זו, עומדת בסתירה לעדותם של אימן, אמין ומותקאל, וקשה לקבלה. זאת, מן הטעם שבתיאור התקרית שהציתה את אירוע הדקירה, נטלו על עצמם השלושה את האשמה בהתלקחות, ולא חששו לספר על חלקם באירוע והבעיטה ברכבו של המערער. לכך יש להוסיף, כי בצילומים במצלמות חנות המכולת בסמוך, ניתן לראות את רכבו של המערער חולף בסמוך לחבורה.

9. טענה מרכזית של המערער בבית משפט קמא, ובערעור לפנינו, הייתה כי כל העדויות כנגדו תואמו תוך זמן קצר על ידי הדוד חמודי.

נוכח טענה זו, התיר בית המשפט למאשימה לזמן את חמודי כעד הזמה. לאחר ששמע את עדותו של חמודי וגם את עדותו של החוקר, שנחקר פעם נוספת, דחה בית המשפט את הטענה. כפי שציין בית המשפט בהכרעת הדין, אכן אין זה מצב אידילי שהמשטרה נזקקת לסיוע כדי לגרום לעדים לבוא למסור גרסתם, אלא שלעיתים אין מנוס מלהיעזר בנכבדים במגזר לשם כך. מכל מקום, בית המשפט מצא כי עדותם של הנחקרים לא "זוהמה" בשל מעורבותו של חמודי.

ואם בטענה להשפעה על עדים עסקינן, נחזור ונזכיר כי למעט בני החבורה, כל שבעת העדים האחרים התפתלו על זוכן העדים וחזרו בהם מהודעותיהם, מפחד שנפל עליהם בשל גורמים עלומים.

10. טענה מרכזית נוספת של ההגנה נוגעת לפצע בכף יד ימין של המערער ופצע בבטנו. המערער טען כי הפציעות נובעות מהניסיון של אימן לדקור אותו, והגיש חוות דעת של אורתופד מומחה מטעמו, ממנה עולה כי הפצע ביד הוא פצע הגנה.

כאמור, המערער ואביו נמלטו לשטחים, ובתקופת שהותם שם פנו לדבריהם לרופא שטיפל בידו של המערער. הגרסה לפיה היה זה אימן שניסה לדקור את המערער, סותרת חזיתית את כל העדויות שנשמעו. בית משפט קמא הגיע למסקנה כי קיים "חשד כבד" שהמערער גרם לפציעתו העצמית על מנת "לבנות" גרסה כביכול במהלך האירוע הוא זה שהותקף בסכין.

איננו רואים כל סיבה להתערב בקביעה זו של בית המשפט, המתיישבת עם מסכת הראיות עליה עמדנו לעיל.

11. לסיכום, מול עדותו וגרסתו היחידה של המערער, כביכול המנוח ואימן נפלו, והמנוח נפל על סכין שאימן החזיק, עומדות עשר עדויות של עדי ראיה. שלושה מבני החבורה שבית המשפט ראה את עדותם כמהימנה, קוהרנטית ומתיישבת זו עם זו, ושבע עדויות נוספות (האחים עאדל ובאסל, אחמד ומוחמד ושלוש הנערות מאי, מיסא ושאדא). חלק מהעדים ראו את אקט הדקירה עצמו וחלקם ראו את המערער אוחז בסכין מגואלת בדם לאחר הדקירה. חלק מהעדים אף תיארו את המערער כמי שהיה בהלם וכמי שספג מכות וצעקות מאביו. אף אחד מהעדים לא הבחין בסכין בידו של אימן ואף אחד מהעדים לא הבחין בכך שהמערער עצמו נפצע.

אשר על כן, אנו דוחים הערעור על הכרעת הדין.

12. ולעניין העונש.

המערער, כיום כבן 22 וכבן 18.5 בעת האירוע, נדון כאמור ל-13 שנות מאסר בפועל בגין הריגתו של המנוח, נער כבן 16 במותו. המערער לא ניהם על מעשיו, לא הביע חרטה והמשיך לדבוק בשקריו לאורך כל ההליך. בית משפט קמא סקר את השיקולים לקולא, כמו גילו הצעיר של המערער, היעדר עבר פלילי, והמחיר שמשלמת משפחתו בעקבות האירוע. בית המשפחה נשרף, והמשפחה

נאלצה לברוח מאום אלפאחם ועדיין שרויה בפחד מנקמת דם של בני משפחת המנוח.

בית משפט קמא ציין כי לא היה מדובר באירוע מתוכנן, אך לא ניתן להתעלם מכך שהמערער ואביו הגיעו באופן יזום לזירה, במטרה להתעמת עם בני החבורה, וכי המערער הצטייד מראש בסכין.

במכלול הנסיבות, ונוכח התוצאה הקטלנית, איננו סבורים כי העונש שהושת על המערער חורג מרף הענישה הנוהג. כך, לדוגמה, בע"פ 3251/05 3506/05 אושרי מלול וברק צרפתי נ' מדינת ישראל (11.1.2007), הושת עונש מאסר של 15 שנים על נאשם צעיר שהורשע בהריגה עקב דקירה אחת בקטטה שהתפתחה ללא תכנון מוקדם. בע"פ 5424/12 עלי בן מוחמד בשתאוי נ' מדינת ישראל (8.1.2014) הושת עונש מאסר של 15 שנה על צעיר שהורשע בהריגה בגין דקירה אחת שגרמה למוות ודקירה נוספת שגרמה לפציעה חמורה של אחר (וראו גם האסמכתאות שם בפסקה 16). בע"פ 10477/08 פיזולאיב נ' מדינת ישראל (25.1.2010) הושת מאסר בפועל של 9 שנים על צעיר שגרם למוותו של אחר בבעיטה בראשו. בע"פ 10832/07 סטצ'נקו נ' מדינת ישראל (06.04.2010) נגזרו 13 שנות מאסר בגין הריגה שנגרמה בהכאה פעמיים באמצעות שבר מרצפת על ראשו של המנוח.

מן המפורסמות הוא כי רף הענישה בעבירות הריגה אינו אחיד, באשר משרעת המקרים והמצבים היא מגוונת וכל מקרה נדון על פי נסיבותיו. התוצאה הקטלנית של האירוע שבפנינו מחייבת ענישה הולמת ומרתיעה תוך מתן ביטוי לערך של קדושת החיים. חיי המנוח, נער כבן 16, נגדעו לחינם בפרץ סתמי של אלימות. העונש שגזר בית משפט קמא אינו חורג מרף הענישה הנוהג בנסיבות דומות ואינו מצדיק את התערבות ערכאת הערעור.

המערער הלין גם על גובה הפיצוי שהושת עליו והמועד שנקבע לתשלום,
אך איננו רואים להידרש לכך, ולו מן הטעם שבני משפחת המנוח לא צורפו
לערעור.

13. אשר על כן הערעור נדחה על כל חלקיו.

ניתן היום, כ' בתמוז התשע"ה (7.7.2015).

ש ו פ ט

ש ו פ ט

ש ו פ ט